

ALIHANKINNAN ARVIOINNIN PERIAATTEET

- » FINAS-akkreditointipalvelun
arviointiperiaate

FINASin julkaisu A11 / 2016

- ▶ Julkaistiin 27.6.2016
- ▶ FINASin sivuilla:
 - <https://www.finas.fi/ajankohtaista/julkaisut/Sivut/default.aspx>
- ▶ Suora linkki:
 - https://www.finas.fi/Tiedostot%201/Julkaisut/Finas_A11_Alihankinnan_arvioinnin_periaatteet.pdf

Laadittu työryhmätyönä VANKissa

Vaatimustenmukaisuuden arviointiasiain
neuvottelukunnan pätevyuden toteamistoimen jaosto
(VANK-P) nimesi työryhmän (v. 2014–2016)

Timo Aholainen
Juhani Hyvärinen
Jaana Kolehmainen
Solveig Linko
Marjukka Mäkinen, sihteeri
Varpu Rantanen
Sari Rapinoja
Taija Rissanen, puheenjohtaja
Urho Säkkinen
Mervi Tabell
Jukka Verho

Tullilaboratorio
VTT
SYKE
HUSLAB
FINAS
FINAS
TEM
Evira
Tukes
Nab Labs Oy
Inspecta Oy

Tausta ja tavoitteet

Alihankinnan käyttö ja merkitys on lisääntynyt, mikä on synnyttänyt tarpeen tunnistaa alihankinnan käyttöön liittyvät oleelliset asiat ja harmonisoida arviointeja.

- ▶ Arviointiperiaatteen tavoitteet:
 - Koota yhteen vaatimusstandardien vaatimukset alihankinnalle
 - Selkeyttää terminologiaa
 - Selventää akkreditointivaatimusten soveltamista käytännössä
 - Auttaa arviointien harmonisoinnissa
 - Auttaa asiakkaita alihankinnan toimintatapojen pohdinnassa

Asiakirjan sisältö

1. Yhteenveto
2. Kehitystrendit, tausta
3. Termien määritelmät
 - Termien käyttö eri standardeissa ei välttämättä ole täysin yhdenmukaista,
 - Toiminnan tunnistaminen voi olla vaikeaa (alihankinta vs. monitoimipisteorganisaatio vs. ulkoiset henkilöresurssit vs. ulkopuoliset asiantuntijat)
4. Akkreditointistandardien vaatimukset alihankinnalle
 - Kaikki vaatimusstandardit sallivat alihankinnan käytön
 - Tarkemmat vaatimukset kuvattu standardeissa, joista yhteenveto taulukoissa 1 ja 2
5. Lainsäädännön vaatimukset
 - Suomen perustuslain vaatimukset ja julkiset hallintotehtävät, hallinnon yleislait
 - NLF-asetuksen ja -päätöksen asettamat vaatimukset ilmoitetun laitoksen alihankinnalle
 - Sektorilainsäädännön vaatimuksia ei kerätty asiakirjaan
6. Kansainväliset linjaukset
7. Alihankinnan arvioinnin periaatteet
8. Lähdeluettelo
9. Esimerkit 1–5

Alihankinta ja sen tunnistaminen

- ▶ Tuotteen, palvelun, suunnittelun tms. osien hankkiminen tai niiden tuottaminen jollekin kokonaisuudesta vastaavalle yritykselle
- ▶ Vaatimusstandardeissa:
 - alihankinnassa akkreditoitu toimija teettää jonkun osan akkreditoinnin piiriin kuuluvista toiminnoista alihankkijalla
 - Standardit rajaavat ulkoisten henkilöiden käyttämisen, tarvikkeiden hankinnan ja tukitoiminnot pois alihankinnan määritelmästä
 - Termejä alihankinta/subcontracting ja ulkoistaminen/outsourcing käytetään synonyymeinä useissa akkreditoinnin vaatimusstandardeissa

Akkreditoitistandardien vaatimukset

- ▶ Lähtökohtaisesti kaikissa standardeissa sallitaan alihankinnan käyttö
- ▶ ISO 17025 ei aseta rajoituksia alihankinnan käytölle
- ▶ Arvioinnissa käydään läpi myös lainsäädännön vaatimukset soveltuvin osin ja varmistetaan, että toimija on huomioinut ne

Arvioinnissa huomioitavia asioita

▶ Vastuut

- Alihankintaa käyttävä toimija on aina vastuussa alihankkijan hoitamasta osuudesta. Vastuu ulottuu myös tapauksiin, joissa käytetään ketjutettua alihankintaa

▶ Rajapinnat

- Onko kyseessä alihankinta, saman organisaation toisesta toimipisteestä hankittava työ tai tytäryhtiöstä hankittava työ?
- EA:n Cross Border periaatteet (EA 2/13M:2012) -> millä edellytyksin useassa maassa toimiva organisaatio voi tarjota palveluja saman akkreditointipäätöksen alla.

▶ Sopimukset alihankkijan kanssa!

- Eroja vaatimusstandardeissa; 17025 ei velvoita kirjalliseen sopimukseen
- Sovittava mm. tulosten omistus, käyttöoikeudet ja raportointitapa, huomioitava lainsäädännön vaatimukset!

▶ Logistiikka

- Huomioitava mm. säilytysolosuhteet, tulosten luotettavuus, toimitusajat

▶ Tulosten raportointi, akkreditointiin viittaaminen

- Raportissa tulee näkyä, että analyysi on tehty alihankintana + käytetty alihankkija
- Ketjutettu alihankinta (FINAS V1:2016): Laboratorion omissa selosteissa ja todistuksissa ei voi raportoida kolmannelta laboratoriolta hankittuja tuloksia (ketjutettu alihankinta) -> erillinen raportti.

▶ Näytteenotto

Myös näytteenoton voi alihankkia samoin vaatimuksin kuin muita toimintoja

Arviointiperiaatteen hyödyntäminen

- ▶ Ohjenuoraksi arvioijalle ja arvioitavalle, mitkä asiat alihankintaan liittyen tulee olla mietittynä – ei valmiita vastauksia

- ▶ Laboratoriossa esimerkiksi
 - Arviointiin valmistautuessa
 - uutta toimintoa alihankittaessa
 - sopimuksia laadittaessa/uusittaessa
 - Valmiustilanteisiin varauduttaessa
 - Tutkimuspaketteja suunnitellessa